

Lukáš Macek: Úskalí reformní smlouvy unie

HN, názory, 12/7/07

Srovnání textu "euroústavy" a nové "reformní smlouvy" vede ke třem hlavním závěrům. Nový text je krokem zpět v úsilí o zjednodušení zakládajících textů EU. Co se týče obsahu, zůstal konventní návrh více méně nedotčen.

Ústavní návrh slučoval nepřehledné zakládající smlouvy v jeden logicky uspořádaný text, zjednodušoval strukturu unie a její rozhodovací procedury a pokusil se nazvat věci pravými, pro běžného občana srozumitelnými jmény.

"Reformní smlouva" je jen další novelizací existujících smluv. Přehlednost a srozumitelnost zakládajících textů unie tak zůstane na dnešní nevalné úrovni. Pod tlakem euroskeptiků budeme nadále evropskou legislativu označovat zavádějícími pojmy "směrnice" a "nařízení". Přednost evropského práva platí nadále, ale zakládající smlouvy o tom stále taktně mlčí. Obětován byl název "ústava", přestože toto slovo se již od poloviny 80. let v judikatuře soudního dvora objevuje a mnohem lépe odpovídá dvojí legitimitě unie odvozené od států i od občanů.

Co do obsahu, vše podstatné bylo zachováno: reforma institucí, právní subjektivita EU, posílení Evropského parlamentu, veřejné jednání Evropské rady, rozšíření rozhodování kvalifikovanou většinou, zpřehlednění systému kompetencí apod. Pouze bylo uděleno několik nových výjimek Velké Británii, nový hlasovací systém se o pár let odložil, lehce se posílila role národních parlamentů. A přibylo či ubylo pár formulací, což chlácholí tu či onu přecitlivělost té které členské země. Sem patří i "obousměrná flexibilita" požadovaná českou vládou nebo francouzský škrť "volné a nepokřivené konkurence".

Obětovaná symbolika

Zůstává symbolika. Zde euroskeptici uspěli. Mimo slova ústava zmizela i zmínka o symbolech unie, byť budou dále existovat. Zastánci integrace obětovali symboly, aby uchovali obsah. Otázkou je, zda to není krátkozraké. Symboly v politice neradno podceňovat. Protože se zachová rozpor mezi slovy (symboly integrace) a činy (její reálnou mírou), euroskeptici budou dále útočit na "plíživou integraci". Kdo si uvědomí, že onu "plíživost" si vymínili právě oni?

Česká vláda dokázala vystupovat jako konstruktivní partner. V určité fázi přispěla k hašení polského požáru, který sama několik let pomáhala rozdmýhávat. Nepotvrdila pověst země, která se nechce dohodnout. Stačí ale porovnat nový text s návrhem euroskeptické skupinky z Konventu, který spolupodepsal Jan Zahradil, nebo s Klausovou vizí "Organizace evropských států", abychom pochopili, jak nesmyslné by bylo tvrdit, že Evropská unie se pohnula směrem k představám českých euroskeptiků.

Opak je však pravdou. Je dobře, že premiér Topolánek se už nezná k anglickému vulgarismu, kterým označoval původní text ústavy, a že hodil za hlavu nesmyslné usnesení posledního kongresu ODS, které by ho bývalo nutilo v Bruselu vetovat hned několikrát.

Být konstruktivním a umírněným vyjednávačem, splývat s hlavním proudem v Bruselu a doma si pohrávat s radikálně euroskeptickou rétorikou - tuto hru nelze hrát věčně. Má minimálně dva negativní dopady: v Bruselu nás znevěrohodňuje v očích ostatních partnerů a oslabuje tak naši schopnost prosazovat své zájmy. V České republice pak dlouhodobě pěstuje nedůvěru občanů k Evropské unii i k politické reprezentaci.

Nač byl ten český povyk?

Je to taková "opoziční smlouva" s EU: reálná podpora maskovaná rétorickou nesmiřitelností. Zapomněla již ODS, jak se jí původní "opoziční smlouva" vymstila?

Nyní je čas pro racionální analýzu toho, kam vedl Václavem Klausem inspirovaný radikální euroskepticismus. Je nepochybné, že postoj ODS k otázce ústavy v letech 2002-2007 přispěl, byť okrajově, k evropské krizi a ke složitosti jejího řešení.

Z obsahového hlediska máme dnes ten samý text, ale promarnila se pozitivní atmosféra, kterou by rozšířená unie potřebovala. Srovnáme-li to, co dnes premiér Topolánek vítězoslavně přivezl domů, s tím, co v Římě podepsal v roce 2004 Stanislav Gross, na mysl se dere název jedné velmi známé Shakespearovy komedie... Tady se nabízí pochybnost: Stálo to za to?

Lukáš Macek

Autor, politolog, je ředitelem evropského programu Sciences Po Paris v Dijonu